

ВІСТНИК

УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНГРЕСУ

Ч. 1. ПРАГА

Видання неперіодичне

СІЧЕНЬ 1936.

З М І С Т :

1. Від редакції.
2. Великі роковини.
3. К. Мацієвич. Центральна ідея Конгресу.
4. І. Мазепа. Конгрес і міжнародна ситуація.
5. П. Григорійв. Склад Національного Конгресу.
6. М. Славинський. Нова база визвольної боротьби.
7. С. Русова. Національний Конгрес і українське жіноцтво.
8. В. Приходько. На які кошти вбереться Конгрес.
9. Відгуки з преси.
10. Львівська конференція українських політичних партій.
11. Друга конференція ПКК-ту.
12. З діяльності львівського ПКК-ту.
13. З діяльності ПКК-ту закордоном.
14. Інструкції та матеріали.

Від редакції.

Розпочинаючи видання „Вістника Українського Національного Конгресу“, Підготовчий Конгресовий Комітет мав на меті в першу чергу подавати українському громадянству правдиву та точну інформацію про хід підготовної до Конгресу праці, як у самому Комітеті, так і по всіх тих місцевих організаціях, що з ним співпрацюють. По думці Підготовного Комітету, вся підготовна праця мусить спиратися на як найбільшу самодіяльність громадянства, тому постійна і систематична інформація українського суспільства є одним з найважливіших чинників її успіху.

Цим буде дана можливість вичерпуючого і всебічного освідомлення українських громадських осередків про те, в якому стані знаходиться підготовна праця, та можливість громадської контролю; на сторінках того ж самого „Вістника“ дасться можливість критики та активного співробітництва, яким Підготовний Комітет надає велике значіння.

Згідно з цим, у „Вістнику“, поруч з інформаційним матеріалом та з статтями, що обґрунтовують основні засади Конгресу, ухвалені Львівською Конференцією та Пленарним зібранням Комітету, уділитиметься поважне місце також обговоренню питань, що остаточно ще не вирішені і мають бути ухвалені на май-

бутніх Конференціях, а тому мають до певної міри дискусійний характер.

Разом з тим „Вістник“ звертатиме увагу на реєстрацію голосів преси деяких українських політичних груп, що поборюють як саму ідею Конгресу, так і ту її конкретну форму, що намічена зазначеними Конференціями. „Вістник“ не тільки буде їх реєструвати, але й піддавати критичному розглядові в світлі ідей широкої національної консолідації, що покладено в основу скликання Конгресу і підготовної до нього праці.

В складі таких голонних розділів „Вістник Українського Національного Конгресу“, ми сподіваємося, буде не тільки одним з засобів підготовної праці, але також наочним доказом того, що ідея національної консолідації, започаткована для даного часу Львівською Конференцією на засадах незалежності, соборності та правового устрою Української Держави, починає вже реалізуватися.

Ця ідея реалізується в Підготовному Комітеті організаційно, який, як це видно з поданої нижче інформації, постійно і послідовно поширює свою громадську базу вступом до нього нових організацій та розповсюдженням своєї праці на все нові осередки. Ідеологічним виразом цього є те, що в „Вістнику“ співпрацюють спільно представники різних угруповань і течій української політичної думки.

Великі роковини.

Дата 22. січня ввійшла вже в новітню історію України. Для молодшого покоління українців і для будучих поколінь ця дата повита слявом героїчної легенди. Для старшої генерації українців, що „були при тому“, спомин про акт 22. січня 1918 і 1919-го років нерозлучно зв'язаний не тільки з радісним чуттям, що вони бачили ці події на власні очі, брали в них безпосередню чи посередню участь; також жаль за здобутим і втраченим огортав їхні серця з тим більшою силою, з чим більшим захопленням вони цю ідею самостійності й соборності в той час проголошували й за неї боролися.

Коли народ, що здобув і вдержав свою державну незалежність, святкує день свого визволення, як національне свято, то всі свідомо полишають у забутті темні, смутні сторони, що могли попереджати той акт, і висуюють на перший план світлі, ясні події й постаті, які характеризують велику історичну дату. Бував навіть, що свідомо прикрашують події минулого, творять мити й легенди, бо ж „переможців не судять“.

Але зовсім инакше у народів переможених. Тут усе живе й житиме в кожному настирливе питання до себе й до своїх однонаціональників: „Хто ми? Що ми? Чийх батьків? Ким, за що закуті?“

Цих питань не уникнути. На них мусить бути дана відповідь. І для себе і для прийдешніх поколінь: щоб не повторилися попередні події, що вже довели націю до катастрофи.

Мусимо й ми бути далекі від того фальшивого сорому, що, мовляв, не слід показувати своїх ран прилюдно, та ще в момент, коли ми урочисто згадуємо великі події нашої історії. З таким поглядом рішучо не погоджувомось. Затаювання хвороби, хоч би й давньої, завжди стоїть на перешкоді правильному лікуванню.

Ніхто не буде заперечувати того факту, що міжнародня ситуація 1917—1920 рр. була надзвичайно несприятлива для українського визвольного руху. Молода Українська Республіка в першій же році проголошення нашої державної незалежності мусіла вести війну на кілька фронтів в обороні свого існування. Політичний світ, який активно допоміг стати на ноги новим незалежним державам східної та центральної Європи — Фінляндії, Естонії, Литви, Латвії, Польщі, Чехословаччині, — цей світ, не хотів нічого й чути про

Україну та про її національний рух. Але, беручи все це на увагу, мусимо констатувати і инше: великий 40-мільоновий народ український опинився в неволі після революції 1917—1918 рр. не тільки через самі вельми несприятливі зовнішні обставини. На вирішення нашої долі впливала в великій мірі тодішня внутрішня ситуація України.

Історична недоля, по слову поета, „приспала“ український народ і збудила його „в огні“, в пожарі світової війни та революції. До великих подій 1917—1918 рр. український народ пробудився з довгого неісторичного сну. Прокинулася Україна до нового життя з ослабленими, покаліченими членами свого організму. Багато того, що було в нашій народі культурнішого, освіченішого опинилося ходом історичного процесу в чужих таборах. Українська шляхта в Галичині та на Правобережній Україні пішла до польської національності; на Лівобережжі та на Степовій Україні „малоросійське дворянство“ було підпорою царського престолу і русифікації українського народу. Міста на всій українській землі від Карпат і до Кубані були в чужих, неукраїнських руках. Українська сільська біднота, що йшла до міста на заробітки і ставала в ряди промислового пролетаріату, тратила свою національність, ставала російською або польською. Лише незначне число промислового робітництва на Україні уникло денационалізації. Отже тільки національно свідомі частина пролетаріату, нерухоме й неорганізоване село та тонесенький прошарок „свідомих українців“—інтелігенції по містах і селах творили на Наддніпрянщині перед 1917 роком надію на національне відродження.

Народ без рідної школи, без національної преси, без широких громадських організацій, без своєї книги, з великим відсотком неграмотних, цей народ був поставлений історією перед величезними і складними політичними завданнями. Свідома частина цього народу робила все, що було в її силах в тих обставинах. Скликала Український Національний Конгрес у Києві в квітні 1917 р., створила перший український революційний парламент — Центральну Раду. Центральна Рада організовувала, виховувала, будила приспану націю своїми відозвами, універсалами і різноманітною творчою національно-політичною культурною й су-

спільною роботою. Центральна Рада уважала, що національне усвідомлення нашої суспільно пригнобленої нації мав йти в парі з здобуттям соціальних і господарських цінностей для найширших мас українського народу. Центральна Рада готувала сили України до дальшої боротьби. І коли настав рішучий, переломовий момент нашої історії, Центральна Рада видала 22. січня 1918 року свій Четвертий Універсал. Проголосила цим державну незалежність України, як демократичної республіки.

І листопаду 1918 р. на Українських Західних Землях повстала Західньо-Українська Народня Республіка. 22. січня 1919 року в Києві Трудовий Конгрес, з участю уповноважених делегатів з усіх земель України, проголосив злуку всіх українських земель в єдиній Українській Народній Республіці.

Знаємо дальші трагічні події на нашій землі. Західня Область УНР впала під натиском переважаючих польських сил. На Наддніпрянщині армія незалежної України вела нерівну боротьбу за волю й державність в надзвичайно тяжких обставинах. То був час, коли регулярна українська армія складала тільки малу частину розбурханого повстанського моря, керованого різними місцевими ватажками, що творили свої „республіки“, не турбуючись про долю цілої України.

Були в народі сили, була охота й завзяття боротися за волю, але ще дуже багатьом несвідомим не було тоді ясно, яким шляхом іти і які вибрати найліпші засоби для досягнення бажаної мети.

Та все ж ця боротьба не пройшла марно. В горні революції викувувалася українська національно-політична свідомість, росли організовані сили народу, зникала сумної слави „отаманщина“, що так тяжко заважила на долі України в 1919 році.

Навіть у багатьох визначних „будителів“ України перед революцією 1917 року з'являвся сумнів, чи вдасться українцям на Наддніпрянщині уникнути національної смерти в глибокім російським морі. Події 1917 і пізніших років показали силу й живучість української національної ідеї в такій мірі, що тепер про українську справу в світовій пресі пишеться, як про одну з найважливіших проблем міжнар днів. Не вважаючи на всі удари неприхильної долі, український народ, опинившись знов у неволі в різних державах, не став на місці, не пішов назад, а прямує вперед до ліпшої будучности.

Попередня революційна боротьба та довгі й болючі роки нового національного поневолення не минули без сліду для українського національного організму. Небувалий зріст української політично-національної свідомости на всіх українських землях мусять визнати тепер навіть вороги нашого відродження. Але в цих обставинах тим більші завдання стоять перед тими українцями, що можуть виявити свою волю до вільного, незалежного життя і хочуть іти до поставленої мети за найліпшими прикладами своєї історії та інших цивілізованих народів світу. Не сміємо повторяти старих помилок!

Невідрадне сучасне положення українського народу дало причину для ідеї скликання Українського Національного Конгресу та для політичної консолідації поодиноких відламків української громадської думки. Багато в трудноців і перешкод для здійснення цієї ідеї. Але не сміємо згорнути рук, мусимо систематично працювати та йти до поставленої цілі уперто і послідовно. Будемо йти під кличами української революції, що вже раз здійснила була наш національний ідеал — самостійність і соборність.

К. Мацієвич.

Центральна ідея Конгресу.

Кожна справа такого загально-національного значіння, як Всеукраїнський Національний Конгрес, вимагає в першу чергу того, щоб вона була підпорядкована одній якійсь ідеї, що являлась би провідною в даний момент для всієї нації, що об'єднувала б коло себе, як не всі, то принаймні свідомі та відповідальні її елементи. Разом з тим сама поява та виплекання в народній соборній душі

такої ідеї свідчить не тільки про високу інтенсивність національного життя, але також і про підвищений рівень його розвитку, бо одною з головних ознак справжньої нації, її зрілості та консолідованості, є поперед усього уміння підпорядковувати різні дрібніші групового та особистого характеру інтереси одній головній меті, одному основному завданню.

Оскільки та чи інша нація знайде в

собі ідейні сили та можливості такої внутрішньої дисциплінованості, остільки її національні вимоги становляться дійсністю, остільки її місце під сонцем та серед інших народів забезпечене та має під собою твердий і міцний ґрунт. Тільки тоді загально відоме гасло — „на свої власні сили“ являється реальною силою, а не пустою, хоч і дзвінкою фразеологією. З цього погляду такі загально-національного значіння почини, як організація Всеукраїнського Національного Конгресу, свідчать про моральне і духове здоровля української нації, в якій в найтяжчі години її існування не завмирав свідомість своїй єдності та потреби спільного, соборницького чину. Більше того, на відношенні до таких загальних чинів найкраще пізнається здібність тих чи інших громадських елементів до конструктивної, позитивної праці та їхня справжня національна вартість. Тому то негативне ставлення щодо Конгресу виявили тільки ті групи та особи, що з різних причин, і то головню невисокого ідейного змісту, не хочуть брати в ньому участь та заперечують його доцільність та бажаність.

Колись історик нашої доби з відповідною оцінкою поставиться і до цих груп, і до цих окремих осіб. Тим часом, для нас, сучасників, важливим в констатувати, що таких груп, щоб одверто виступали проти Конгресу, як спроби загально-національної консолідації, поки що дуже мало. Не багато також і окремих осіб, які б відважились щиро та послідовно противитись цій ідеї.

Психологічно це являється тим більш неприродним тому, що провідну роль в організації взяли на себе українські національні партії, як з Великої України, так і з інших українських земель, які спромоглися не тільки погодитися на основних загальних тезах політичної платформи майбутнього Конгресу, намітити таку його програму, що не може викликати заперечень з боку справжніх патріотичних та свідомих елементів нашого суспільства, але цим дали і всім іншим нашим громадським угрупованням приклад необхідної в сучасних умовах національної дисциплінованості та уміння піднятися над своїми спеціальними груповими інтересами та підпорядкувати їх вищій національній меті.

Такою метою, таким завданням, згідно з оголошеною програмою майбутнього Конгресу, має бути піднесення та укріплення українського народу перед усім світом

непохитної волі Українського Народу до створення Незалежної України з її історичною столицею в Києві та до об'єднання на цьому завданні соборницьких зусиль всієї української нації. Перед нашою нацією, перед всіма її угрупованнями, перед всіма осередками організованого громадянства, перед окремими особами Конгрес ставить в першу чергу одну ціль, в боротьбі за яку повинні злитися всі сили та вся енергія цілої нації. Очі, серце, душа кожного українського громадянина, де б він не жив, де б він не працював, мусять бути завжди звернені до того самого Києва, де колись зародилась Українська Держава, де вона знову відродилась і де в майбутньому її чекає славетне існування, достойне великого народу. Недавно один з англійських дослідників селянської Європи писав з приводу українського народу, що він в „численіший від поляків, вищій культурою від румунів і не менш відданий національним ідеалам, як чехи“. На Всеукраїнському Національному Конгресі українська нація має найкращу можливість перед всім світом довести, що таку атестацію вона справді заслужила і що всякі спекуляції, що вона примирилася зі своїм недержавним існуванням, ширяться лише її ворогами та мають метою затаювати перед світом дійсний стан річей.

Великі історичні символи завжди являються одним з найбільш виховуючих та формуючих духові сили нації засобів. Для нас, українців, таким символом може бути лише ідея Самостійної України. Коли Конгресові пощастить об'єднати знову так само, як це бувало вже в недавньому минулому, на цій ідеї всю творчу та бойову енергію нації, коли він явиться новою датою в зростанні могутнього всенационального ідеалістичного руху в напрямкові створення спільними, справді соборницькими зусиллями, Української Незалежної Держави, то він матиме величезне історичне значіння. Тоді кожний українець, де б він не був, яке б непомітне становище він не займав, матиме можливість долучити і свою лепту до цієї великої мети і, з свідомістю виконаного обов'язку, тішитися, що і його частка праці в у виконанні завдання, що покладене на наші покоління нашою історією.

Не закриваймо очі перед тими великими труднощами, що стояли на шляху утвердження незалежної України в минулому і які мають перебороти в сучасному

майбутньому. Вони складаються і залежать від різних причин та чинників. Найбільш небезпечні були в нас самих, в нашій розбіжності, відсутності єдності і загально-національного ідеалу, через що ми ставали людським порохом, а не нацією. І тільки ліквідацією, — і то остаточною, — всіх цих згубних пережитків минулого, всіх його сумних впливів на нашому політичному та громадському

вихованні, ми витворимо з себе справжню державно-творчу націю.

З цього погляду Конгрес, що ставить на чолі високу ідею, як загально-національне завдання, в один із тих іспитів, який викаже ступінь нашої національної дозрілості та державно-національної вихованості.

Мусимо цей іспит витримати з честю та гідністю.

I. Мавпа.

Конгрес і міжнародня ситуація.

Ідея Українського Національного Конгресу виникла в зв'язку з загальною потребою консолідації українських національних сил. Свого часу у чехів, під впливом розпоряджень австро-угорської влади з р. 1899, направлених проти чеської мови, виникла вперше думка про необхідність об'єднання своїх національних сил через утворення чеської національної ради. Тепер у нас невідрадні внутрішні положення українського народу з особливою гостротою поставило на прядок денний питання про координування діяльності українських державно-творчих сил.

Історія нашої визвольної боротьби показує, що справа організації внутрішніх українських сил взагалі була занедбана. Чомусь перевага у нас давалася зовнішнім „орієнтаціям“, тоді як упорядкування своїх власних, українських, сил залишалося на другому плані. Наслідком цього, в рішачючі моменти нашої боротьби, національні українські сили дуже часто розбивались на кілька ворожих таборів, що, маючи різні „орієнтації“, взаємно себе поборювали.

Очевидно, що для успішного продовження своєї визвольної боротьби мусимо насамперед подбати про те, щоб надалі уникати недочет нашого минулого. Свою власну державу можемо збудувати лише при планомерній та консолідованій праці широким національним фронтом. Мусить бути координована діяльність українських політичних чинників, бо в єдності — сила нації. Так повсталася думка про скликання Українського Національного Конгресу. Конгрес мав залишити після себе Український Національний Комітет, що повинен провадити свою діяльність на підставі загальних директив, ухвалених Конгресом.

Ще більшого значіння набрала справа консолідації українських сил під впливом

сучасного міжнароднього положення. Хоч консолідація власних сил в передумовою успішності нашої визвольної боротьби незалежно від того, як ставиться політичний світ до української проблеми, проте сучасна міжнародня ситуація особливо вимагав від нас звернення належної уваги на підготовку своїх внутрішніх сил. Ніхто не може сказати, яким врешті шляхом піде дальший розвиток міжнародніх відносин, чи шляхом нових війн і катастроф чи, навпаки, шляхом мирного полагодження конфліктів між тими чи іншими поодинокими державами. Але будемо тверезо дивитися на факти сучасної дійсності. Ми не можемо запліснути очі перед тим, що не вважаючи на зусилля багатьох держав і народів для вдержання миру, все таки Європа і цілий світ стоять сьогодні перед великою небезпекою нової світової війни. Вже почалася війна в північній Африці. І нема гарантій, що так само несподівано не спалахне вовнна пожежа десь на іншому континенті.

Загроза нової світової війни збільшується тим, що в деяких європейських державах запанувало давнє гасло „походу на Схід“. В зв'язку з цим, проблема Сходу Європи стала на порядок денний також в інших впливових державах Європи. Ясно, що плани деяких держав підпорядкувати собі певні простори на Сході Європи, не можуть не турбувати інших великих держав Європи.

Сміливо можна сказати, що коли б вибухла нова війна, то це внесло б такі великі зміни в сучасну „політичну рівновагу“ в Європі, що годі й думати про те, щоб „нова мапа Європи“ будувалася без участі всіх впливовіших держав світа. Тяжко собі навіть уявити, до якого суперництва та взаємної боротьби може дійти між окремими державами, в разі, напр., невдалої війни для Світового

Союзу та розпаду його на окремі самостійні частини. Очевидно, що в цих умовах і на рішення української проблеми, як центральної проблеми Сходу Європи, коли б до цього прийшло, будуть впливати не та чи інша поодинокі держава, або група держав, а всі великі держави світа.

В таких обставинах, коли в деяких країнах виривають плани вирішення української проблеми без уваги на те, як до цього ставиться український нарід, і коли в процесі боротьби міжнародних сил може вирішитися доля України на цілі століття, — перед усіма українськими громадянами встають завдання величезного загально-національного значіння. Було б великим нещастям для українського народу, коли б у цей відповідальний момент свідомі та організовані елементи нашого громадянства не прийшли до слова спільним фронтом і, заявивши перед цілим світом про українські національні домагання, не стали до спільної праці в напрямі їх здійснення.

Кожний українець знав, що сучасний стан наших внутрішніх національних сил не в задовольняючий. Цей стан роз'єднання та розпорошення наших сил надзвичайно шкодить українській справі. А коли візьмемо на увагу ще й той факт, що вороги України не сплять і систематично працюють для дискредитації української ідеї в очах світа, то нема сумніву, що новий, свіжий виступ організованих українських сил спільним фронтом, очевидно, мав би позитивний вплив на міжнародну опінію в українській справі.

В цьому полягає міжнародно-політичне значіння сучасної проблеми консолідації українських сил. Наслідком несприятливих історичних обставин наш поневолений народ не має ні своєї держави, ні свого парламенту. Тому мусимо скликати Український Національний Конгрес і створити Український Національний Комітет для того, щоб уможливити спільну консолідовану працю ширших кол українського громадянства на ґрунті загально-національному. *Конгрес і Національний Комітет мають бути виявом загально-національної волі й думки. Вони не повинні бути зряддям тієї чи іншої групової політики.*

Тільки координувавши діяльність українських політичних угруповань та організацій, зможемо не лише упорядкувати свої внутрішні національні сили, але й позитивно впливати на різні явища міжнародного характеру, що торкаються України.

Яка б зовнішня кон'юнктура не склалася в майбутньому, — чи сприятлива для українського народу чи несприятлива, — не можемо пасивно ждати, пам'ятаючи, що на форумі міжнародному зможемо досягнути не більше того, на що спроможемося у себе дома, на внутрішньому фронті своїх визвольних змагань.

Шлях для збудування Самостійної України — це насамперед шлях якнайширшої консолідації та зміцнення власних сил українського народу. Для виконання цього важливого завдання нам і потрібний Український Національний Конгрес.

Н. Григорієв.

Склад Національного Конгресу.

Українська нація, як суспільство, що живе своїм власним не лише культурно-господарським, а й політичним життям, потребує для захисту своїх життєвих інтересів невинно виявляти, кристалізувати й концентрувати свою волю та координувати її здійснення.

Виявляти волю нації, означає установляти життєві потреби й змагання не якоїсь однієї групи, а коли не всіх, то принаймні більшості членів нації та їх організацій.

Українська нація за цей час, перебуваючи під кількома чужими режими, не має змоги робити це нормально й

досконало, способом загальних виборів до законодавчих національних установ, як це роблять державні нації. Окрім того, цьому значно перешкоджають внутрішні розходження різноманітних українських політичних і громадських організацій та орієнтацій, які вважають, що своєю відокремленою груповою працею краще захистять інтереси українського народу, ніж у спілці з іншими. Не входячи в оцінку такого поступовання, припускаючи, що й воно в певних умовах та певних справах може мати рацію, мусимо однак констатувати, що п'ятнадцятилітня роврізнена чинність українських

політичних сил не дала змоги ані одній з них досягнути хоча б мінімуму державно-національних змагань. Ні одна з них, окремо діючи, не досягла ані свого групового ідеалу, ані поліпшення долі українського народу. Розпорошення українських політичних сил тільки ослабило українські змагання, спустошило їх здобутки. Тому сьогодні, стоячи перед великими нещастями, в які загнала український народ ворожа перемога та перед новими загрозами з боку ускладнення міжнародних відносин, мусимо спинитися над питаннями складки та координації українських державно-визвольних сил. А для цього необхідно в першу чергу виявити волю нації.

Хто ж і як у цих ненормальних умовах, коли різні, навіть великі, частини української нації перебувають у різних умовах, мають різні потреби, інтереси, погляди; коли не всі вони в стані вільно висловити свої думки, — хто в таких умовах може виявити волю нації?

Ясно, що про нормальне й повне її виявлення не може бути й мови! Це однак не в підставою для того, щоб зовсім не пробувати виявити її хоч у зменшенім обсязі, хоч в основі. Мусимо виявити волю принаймні тих національних частин, яких можна; які як мікрокосм відібють у собі волю нації-макрокосма.

Які ж це частини? Всі, що існують, чи тільки деякі? Безперечно, не всі, але й не тільки деякі.

Не можемо шукати поради в справі визволення у тих, хто вважає поневолення нормальним. Не можемо направити життя нації після волі її хворих, відігнаних частин, що відпали від неї, підпорядкувалися життєвому проводу іншого тіла.

Ніяка нормальна суспільна організація не бажає собі поневолення, підпорядкування, знищення. Тому ніяк не можемо припустити, щоб виразниками волі українського народу могли бути особи чи угруповання, які відкидають головний засіб забезпечення її свободи — державну самостійність.

Так само не можемо припустити, щоб нормальне суспільне тіло не змагалося до затримання при собі всіх своїх частин в рівному здоров'ю й задоволенні. Через те від осіб та угруповань, які не визнають потреби державної соборності й рівноправства всіх членів нації; які таким способом припускають, що наш нарід не має звичайних нормальних всім людям природних відчущань, здібностей і бажань, не чекаємо розумної поради, а тому й

вислухувати їх балаканину, направлену на оправдання неприродного явища, не потребуємо.

Даремно також шукати поради в тих, хто вважає себе єдиним, непомильним, „долею“ чи „богом“ обраним репрезентантом волі всієї нації. Знаємо, що українська нація, як і всі інші, складається з різних клас, партій, угруповань, а кожне з них має, окрім загальнолюдських та загальнонаціональних потреб, ще свої групові. Ніхто не в праві обмежувати будь чий загальнолюдські потреби; ніхто не в праві свої гурткові потреби й інтереси ставити вище інтересів інших груп і накидати їм свої під іменем національних. Національні потреби й інтереси — це потреби й інтереси не однієї якоїсь групи, а все, що є у всіх груп (станів, клас, партій, націй). Тому цілком зайво шукати поради в тих, хто свої інтереси ставить вище інтересів усіх інших груп; хто особисті гурткову волю ставить вище волі всіх інших частин нації; оповіщає свою волю волею нації й силою накидає її іншим.

Зі зведеного ясно, що на Національний Конгрес не потрібно запрошувати всі політичні сили української нації. Навпаки, від деяких треба виразно відмежуватися, як від шкідливих.

Виразно видно також, що закликати треба не лише якісь певні гуртки, а найширші кола української нації, які стоять на здорових засадах самооборони національного колективу, а саме: 1) змагаються до державної самостійності, соборності й правового ладу; 2) інтереси всього національного суспільства ставлять вище своїх особистих чи гурткових; 3) не відкидають згори інтересів інших груп і здібні їх толерувати, коли вони не шкодять нації; 4) відкидають усяке насильне панування одних суспільних груп над другими; 5) нормальним способом задоволення потреб нації в цілому та її окремих груп визнають порозуміння суспільних груп нації або принаймні волю їх більшості, без насильного знищення меншості.

Коротко: всі, що стоять на засадах державної самостійності, соборності й правового, ненасильницького ладу, мають право участі в Національній Конгресі. Не перераховуємо груп, партій, клас, організацій і т. п. Ставимо лише засади. Бо визнаємо, що всі українські стани, класи й партії в цей час перебувають в неволі; всі хочуть визволення. Тому всі мають право складати свої сили для здійснення спільної всім мети.

Врешті, нехай кожний український громадянин, який хоче національного визволення, сам рішить: йти йому на Національний Конгрес чи ні? Самочинно, не питаючись волі інших членів нації, на свій власний чи гуртковий смак робити те, що йому здається кращим, накидати іншим свою волю, чи спільно з усіма іншими поневоленими членами нації визволяти всю націю?

Кожний український громадянин, який чесно обстоює повну суверенну волю української нації, що для забезпечення її потрібні, як мінімум суспільно-організаційні гарантії, державна самостійність, соборність та правовий лад, — має право участі в Національному Конгресі.

Як же практично перевести вибори до нього, беручи під увагу сучасну дійсність? Ясно, що безпосередні вибори в більшості неможливі. Не допустять їх сучасні чужі режими. Мусимо робити посередні. Через ті організації й особи, що найтісніше зв'язані з політичним та громадським життям нації.

В склад Національного Конгресу мусять увійти в першу чергу представники всіх тих українських політичних партій, що існують на всіх просторах українського розселення й приймають засади Націон. Конгресу. Від усіх партій в однаковій кількості, бо сучасні ненормальні умо-

вини життя українського народу не дають рівної змоги всім перевірити свої впливи в масах способом вільних виборів.

Для зв'язку з сучасною практичною політикою необхідно ввести в Нац. Конгрес всіх сучасних політичних репрезентантів українського народу в парламентах тих держав, до яких вони належать: польського, румунського, чехословацького, канадійського.

Для зв'язку з минулим політичним досвідом доцільно ввести членів колишніх українських національних зібрань: Укр. Центр. Ради, Укр. Нац. Ради й Укр. Трудового Конгресу.

Для повнішого виявлення потреб культурно-господарського життя кооптувати окремих визначніших громадських діячів з ділянки культури, науки, господарства, техніки й т. п.

Нарешті, громадяне, що перебувають в умовах, де можливі безпосередні вибори, напр.: на еміграції, мають вислати своїх, окремо для того обраних делегатів.

Таким чином, воля української нації в сучасних умовах буде виявлена найповніше. Ніюдин член нації, що хоче працювати для її добра й визволення під її ж колективною контролею, не буде позбавлений можливості виявити свою волю й прийняти посередню чи безпосередню участь у праці Національного Конгресу.

М. Славінський.

Нова база визвольної боротьби.

Історія великих європейських націй не знав всенациональних конгресів. Мабуть тому, що були вони для них безпредметні. Кожна з тих націй мала свою державу, іноді й кілька держав, і держави ті були національні, а нації в них державні. Злютування цих двох елементів та чинна співпраця їх були такі довершені, що навіть теоретики не добачали якої будь одміни між ними, а практики ставили справу в той спосіб, що й людей тієї самої нації, як і вони, вважали чужо-національними, коли тільки ті люди належали до складу чужої держави. Таких поглядів ще й досі тримається подекуди західно-європейська практика, — ба навіть і теорія.

Дислокація державно-національного злютування настала лише тоді, коли перед світом, крім націй державних, з'явилися ще й нації т. зв. недержавні, — тобто такі, що держави не мали ніколи, або такі, що колись її мали та пізніше

втратили. Поява таких націй наочно вказала, що елементи державні та національні не завжди взаємно перекриваються, що між ними може бути не лише співпраця, але й одкрита боротьба.

Всенациональних конгресів нації не творили, але натомість у скрутний для себе час, — коли вставала якась більша небезпека для інтересів нації, — складали з середини своєї національні коаліції, спільні фронти, „святі об'єднання“ і т. ин., аби припинити внутрішнє подроблення, затамувати часові сперечання й поставити всі свої сили на оборону спільних для всіх національних інтересів. Щоб не ходити за чужими прикладами, вкажімо на те, що українська історія всіх її державних і недержавних періодів знав такі явища у подібні численні князівських з'їздів, козацьких рад, — аж до останньої „за дореволюційного часу“ національної організації, відомої всім під скороченою назвою ГУП, що існувала за

великої війни і перед нею. Бралась ми аналогічних заходів і пізніше, бо в пам'яті всіх ще живуть і початки Центральної Ради, і Національний Конгрес р. 1917, і Український Національний Союз і різного роду спільні фронти та об'єднання на батьківщині й на еміграції.

Вказаних методів боротьби за свої національні інтереси вистачало всім націям, державним і недержавним, — вистачало й нам, навіть за часів великої скрути національної. А втім на сьогодні загальне почуття українське недвозначно говорить за те, що всього того, що було, мало: що треба винайти могутніше знаряддя боротьби. Що спричинилося до цього почуття? Що сталося в світі? Сталося багато, причина тому глибока й поважна. Для українства надійшли дні, коли може надовго заломитися всенациональна доля його. Не будемо згадувати деталей сучасного стану річей, в українстві самому і на зовень від нього, — у площині міжнародних взаємин. Вони всім відомі. Скажемо коротко: вони такі, що загрожують нам національною катастрофою, яка здатна викривити лінію нашого національного розвитку й на довгі літа одкинути нас назад, — із становища нації державної, — до якого ми, у подібні Української Народньої Республіки, доробилися р. 1918, — до табору націй порядку недержавного. Бо-ж часова поразка наша у боротьбі за власну державу, — в току взаємин міжнародних, в їх інерції, неначеб то мав нахил перетворитися в щось стале й непорушне, визнане коли не цілою світовою опінією, то значною частиною її.

Українство не сміє того припустити, мусить ту інерцію перервати. Як і чим? Явна річ, що згадані вище спільні фронти, коаліції, об'єднання тощо, за таких часів, необхідні для нації й потрібні їй, як хліб насущний. Але чи можуть вони самі виконати вказане завдання? Мабуть такі ні. У тих умовах, в яких живе сучасне українство, — зосереджене в чотирьох державах Європи, розкидане по світах колоніями, — усі ті спільні формування з річевої необхідності можуть бути лише місцевими, гетерогенними, бо надто неоднакові державні середовища, в яких ці українські сектори живуть, бо не ті самі в них політичні змагання і досягнення, бо, одно слово, різна динаміка їх національного чину. Сума їх, взята в цілому, так само не в стані дати всенациональної ефективності, бо повстають вони до життя, покликани

реальними потребами кожного зокрема національного сектора, а цього ще дуже мало, аби їм міг бути наданий мандат всенациональний.

Ті самі слова треба застосувати й до чільних політичних проводів, що традиційно існують чи утворюються в тих чи інших географічних українських секторах. Вони, як і спільні фронти, чинять у динамічній площині українського національного життя. Але синтезу цілої нації, її, так мовити, статичного розрізу вони не уявляють, бо це виходить поза межі їх завдань; вірніше, — поза межі національного чину, покладеного на них тим сектором, на чолі якого припала їм доля стояти.

Сучасну статистику цілої української нації, вияв сучасної її волі може дати інша установа, для того спеціально покликана та яка стоятиме, хоч і поруч, хоч і зв'язана з ними, але в іншій площині, бо інші завдання в неї. Установа та, насамперед, повинна представляти не той чи інший національний сектор, навіть не всі сектори, механічно складені до купи, а націю, тобто, ту ідеологічну спонтанну єдність, що тим словом означається. Вона мусить тому бути всенациональною, бо політичні елементи розкиданої в світі української нації годі звести до одної формули, крім, ясна річ, формул загально-національного порядку, як необхідність відтворення самостійної української держави, то-що. До того ж кожний з її секторів мав свої установи для свого політичного чину. Так само установа та не мав давати єдиного політичного проводу нації, бо кожний з її секторів мав свій автономний провід і якогось встановленого згори не потрібує.

Звільнена від поточних справ і часових елементів політичного та соціального порядку, установа та повинна спрямувати свій чин в береги всенациональної ідеології, у площині соборної волі української. Виявлення тої волі стане її генеральним завданням. За згаданих вище міжнародних обставин знаємо, в якому напрямі може бути й буде виявлена та воля. Український Національний Конгрес, — бо така буде назва нової установи, — перед очима цілого світу мав виявити, що українська нація проголошує непорушний континуїтет самостійної ні від кого незалежної Держави Української, що повстала з всенациональної волі р. 1918-го; що соборні її зусилля були і будуть усі прикладені до

відтворення української держави з історичним її центром у Києві, що вона ніколи не замириться з тим зниженням до стану нації недержавної, яке планується міжнародними силами, українству ворожими, чи такими, що його змагань собі не усвідомили.

Досить буде одного такого вияву, щоб скликання Українського Національного Конгресу було виправдане і перед українством і перед цілим світом. Сучасне життя міжнародне базується не лише на грубій матеріальній силі, але й на склад-

ному комплексі „незв'язаних“, як казав ще Бісмарк, речей, що до них належать ідеї, чуття, а найбільше. — національна воля. Над репрезентованою Українським Конгресом соборною національною волею світова опінія не зможе перейти до порядку денного, а з роздумом і з увагою спиниться над нею. Тим буде зроблений ще один крок на нашому шляху до визволення нації, тим буде встановлена ще одна база для нашої боротьби за відтворення держави, за місце під сонцем для нашої батьківщини.

С. Русова.

Національний Конгрес і українське жіноцтво.

Український Національний Конгрес це перший Український Конгрес, що поза межами наших рідних земель, на терені Європи, мав зібратися

Уся європейська преса за останні часи пише, що справа України стоїть нині на черзі в політичних обрахунках різних держав. Чимало пишуть про природні скарби України, про культурні багатства українського народу — його літературу, музику, мистецтво. Але рідко зустрічаємо в чужій пресі те слово, яке одно має силу вирішити долю України. Це єдине правдиве слово мусить голосно промовити сам Український Нарід на своєму Конгресі устами своїх делегатів.

Це слово — Незалежність.

Тільки незалежною державою може Український Народ надалі жити, розвивати свої моральні й культурні сили, розробляти свої природні скарби. Незалежна, вільна Україна — це історичне гасло її народу — в його многовіковій боротьбі з окупантами різних її земель. І настав час, коли воно має знову голосно пролунати перед всесвітом!

На Конгресі мають зійтись усі напрямки українського суспільства, усі верстви Українського Народу. Одначе, приглядаючись до цілої підготовної конгресової акції, ми помічаємо занадто малу участь української жінки в цій акції. Хто знає українську жінку, той не зможе не зди-

уватися її відсутності в цім історичнім масовім виступі українського народу. Досі ми не чули її надхненого слова за Конгрес, не бачимо її живої діяльності! Українська жінка за всіх часів завжди стояла обіч чоловіків у національній боротьбі. В усіх повстаннях, в революції, на війні вона завжди йшла сміло вперед, підбадьорювала товаришів, підтримувала їх своєю вірою в кінцевий успіх, оживляючи всяку працю, усякий обов'язок своїм ентузіазмом.

Ми маємо славетних жінок, які у своїй літературній праці ставали апостолами великої ідеї — Марко Вовчок, Леся Українка, Кобилянська.

Для успіху кожного національно-політичного здвигу мало обміркувати його теоретично, з холодною логікою; потрібний для життєвого виконання той жіночий ентузіазм, який, в особі Марії Магдалини, створив велику віру християнську! Так і для Всеукраїнського Конгресу, — щоб осяяти його глибокою вірою в творчі політичні сили нашого народу, потрібне палке слово і віддана праця української жінки.

Український Народ в сила, яка опанує свою долю і дасть світові докази своєї моральної й політичної зрілості.

Українки усіх наших земель, прийдіть на Конгрес і скажіть Ваше надхнене слово правди і любови!

В. Приходько.

На які кошти збереться Національний Конгрес?

Стоїмо перед великою національною подією — перед скликанням Всеукраїнського Конгресу.

Що Конгрес потрібний, — а в ці певні часи надзвичайно потрібний, — на цім погодилися усі реально діючі українські національні сили.

Отже нині уже практично йдемо до цієї великої мети.

Одначе, на які ж матеріальні засоби, на які кошти має здійснитись ця велика справа? А засоби мусять бути не малі. Передовсім значні суми буде коштувати подорож делегатів з різних країн, особливо з таких віддалених, як Америка, Канада і т. д. Не малі кошти будуть потрібні на організаційні видатки: залі для засідань, приміщення для делегатів, інформаційна служба і т. д. Далі, на Конгресі будуть представники світової преси, люде політичного і господарського світу. Очевидно, що гідність багатоміліонової української нації, хоч і поневоленої, не дозволить, щоб ми виступали перед ними, як малий жебрацький народець. Нарешті, не смів залишитись лише на папері велика праця Конгресу. Дещо негайно мусить бути переведене в життя.

Отже — на все це потрібні кошти й не малі.

Де ж їх узяти? На це дала одностайну відповідь загальна українська опінія: *Українська Нація має дати потрібні кошти на Конгрес*. Всеукраїнський Конгрес скликається волею Української Нації, для вирішення справ цієї Нації.

І тому підготовні органи до Конгресу ухвалили: на скликання Конгресу кожний член української нації має скласти свій конгресовий податок.

Чи великий це податок? Ні, він дуже поміркований і складається з двох частин:

1. Поперше, кожний український громадянин має заплатити свій, т. званий, *загальний конгресовий податок*, цебто на загальні потреби Конгресу, що вносить, в середньому, 20 центів америк. чи рівновартість (у Польщі 1 зл. п., у Франції 4 франки, у Чехословаччині 5 кч і т. д.)

2. Подруге, кожний громадянин має дати свою частку на *подорож* делегатів на Конгрес. А це також, в середньому, складає 20 амер. центів чи рівновартість. Таким чином, кожний, хто заплатить на Конгрес 40 центів америк. (або 2 зл. пол.,

8 фр. фр., чи 10 кор. чеських) — уже виконав свій конгресовий обов'язок.

Чи вистачить цього податку?

Безперечно вистачить, але при умові, що *всі українці*, які мають хоч найменшу волю рухів, добре зрозуміють *основні підстави конгресового податку*.

А підстави ці наступні. Передовсім, найважливіша особливість конгресового податку в та, що ця збірка вперше ставиться, власне, *як податок*, цебто внесок *обов'язковий для всіх громадян*. Таким чином, це не має бути пожертва чи приватна складка тих чи інших громадян. Ні, це в загально-національний податок на загально-національну справу. Це в національна повинність, яку має виконати точно й швидко кожний, хто уважав себе причетним до української нації.

І в цім його різниця від пожертв і добровільних датків.

Всеукраїнський Національний Конгрес, що має бути виявом волі цілої Української Нації і в явищем загально-національного порядку, не тільки має право, але має й *обов'язок* звернутись до всіх українців, як до рівноправних членів української нації, нікого не минаючи, не вважаючи на їх погляди політичні, уподобання культурні, симпатії особисті, професію, ученість і неграмотність, бідність і багатство. Багатий може дати поверх встановленого податку від своєї щедристі й патріотизму, але буде порушенням національної дисципліни, коли він відмовиться від встановленого мінімуму; бідному можна зменшити податок, можна цілком звільнити від податку, але ніхто не має права оминати його в цій загально-національній справі лише тому, що він бідний.

Дехто може зауважити: на якій підставі ми відрізняємо конгресовий податок від інших добровільних пожертв та внесків, коли, в суті речі, нині, доки нема української держави, конгресовий податок також в і може бути лише добровільним?

Так, це правда. Мусимо признати, що за конгресовим податком не прийде поліція і не буде вимагати його судовий екзакутор. Але, власне тому, під оглядом морально-національним, він являється *високо-обов'язковим*.

Конгресовий податок всенародній і обов'язковий. Бо звязана з ним справа загально-національна і мусить тут бути

„кругова порука“ і найвища національна дисципліна. Волю для нації ніхто не дав, тільки вона сама собі її виборює. Національний Конгрес — це похід до волі. І як на полі бою дезертирів нищать, так і тут кожний, що руйнує справу і ухи-

ляється, підписує сам собі політично і морально смертний присуд.

Успіх фінансової акції Українського Конгресу буде найвищим доказом нашої дисциплінованості і політичної зрілості.

Відгуки з преси.

Різноманітні відгуки української преси в справі Конгресу можна поділити на дві групи: на відгуки позитивні і негативні. Органи преси майже всіх українських партій, що провадять свою діяльність ще з дореволюційних часів, висловлюються за участь у Конгресі. Так:

„Діло“ (Львів, 5. січня 1935 р.) писало з приводу Конференції українських політичних партій у Львові, що створила Підготовчий Комітет:

„Ця Конференція — це зірка на нашому політичному небосклоні, що заповідав схід сонця, що віщує перемогу світла над темрявою. І тому нею треба дорожити, її треба почитати, її треба захищати, щоб не втратила ні одного промінчика зі свого сйва.“

„Громадський Голос“ — орган Укр. Соц.-Радик. Партії (Львів 26. I. 1935 р.) наводить постанову Української Соціалістичної Конференції, що відбулась у Львові 29.-30. XII. 1934. р.:

„З огляду на теперішнє положення українського народу, Конференція висловлюється за участь укр. соціалістичних партій в Укр. Національній Конгресі з метою координування діяльності українських політичних і громадських сил в їх змаганнях до відновлення української державности“.

„Бюлетен“ ч. 11-12. Закордонного Бюра Укр. Радик. Демокр. Партії (Липень 1935 р.), оцінюючи вагу Укр. Націон. Конгресу на міжнароднім форумі, зазначає:

„Все його значіння для світової політичної opinio залежатиме в значній мірі від того, оскільки він знайде засоби та можливості засвідчити перед цілим світом, що вся українська нація підтримує історичний державницький визвольний рух, його традиції і тим самим рішуче протестує проти спекуляцій, що цей рух в зв'язаний з якимись сторонніми впливами“.

„Соціалдемократ“, закордонний орган УСДРП (Подєбради, ч. 16, 1935 р.), обговорюючи програмний зміст Укр. Націон. Конгресу, пише:

„Українська політична консолідація, як основа майбутнього Конгресу, не може, не смів зв'язувати себе з якою будь „орієнтацією“. Орієнтація Конгресу — це відбудова, зміцнення українських сил на всіх українських землях“.

„Трудова Україна“, закордонний орган Укр. Партії Соц. Революціонерів (Прага ч. 6-7, 1635 р.), з приводу мети скликання Укр. Націон. Конгресу зазначає:

„Щоб виявити позитивну волю нації, не залишається іншого способу, як усім українським групам сконстатувати, що в них є спільне. Оце спільне і буде національною волею. А все інше — тільки волею других груп. Чи треба ту волю тепер виявити? — Треба. Яким способом? Лише спільним контактуванням спільних бажань, потреб і хотінь. З цією метою і висунуто ідею Укр. Нац. Конгресу“.

„Нова Зоря“, орган Укр. Партії „Народня Обнова“ (Львів, 5. жовтня 1935) писала з приводу способу скликання Нац. Конгресу:

„Скликання Всеукр. Нац. Конгресу в недалекий часі можливо тоді, коли буде відкинений принцип масової виборности і буде прийнятий принцип вже існуючих організацій, на зразок, який ми вже раз бачили при творенні нашого загальнонаціонального представництва з початком війни. Шукати якогось іншого взірця, це даремна страта часу й енергії“.

Негативно до участі в Конгресі поставилися тільки дві українські політичні організації, а саме: Український Союз Хліборобів-Державників і Організація Українських Націоналістів. В органах преси цих угруповань знаходимо такі заяви з приводу Конгресу:

Додаток до „Бюлетену Гетманської Управи“ (ч. 22, Берлін) містить ухвалу Гетманської Управи з дня 20. березня 35 р. в справі Укр. Нац. Конгресу, в якій м. і. пишеться: „Участь у Конгресі різних партій з протилежними програмами та інтересами, з віджившими

організаційними методами і з бажанням накинути свій провід іншим, не зможе привести до національної консолідації, до утворення працездібного органу (Постійний Національний Комітет) та досягнення дійсних позитивних результатів. В основу національного об'єднання мусить бути поставлений принцип авторитету“.

Угрунтовуючи цю постанову, гетманський „Хліборобський Шлях“ (Львів, 9. VI. 1935) пише:

„Ні один гетманець не піде в те товариство, де не поважають його переконань, або нечемно ставляться до Особи Гетмана (великі букви оригіналу. Ред.)

„Новий Шлях“, орган Укр. Нац. в Канаді (Саскатун, 24. вересня 35) містить резолюцію Конгресу українських націоналістів Америки, що відбувся 30-31. VIII. та 1-2. IX. 1935. В резолюціях говориться також про відношення націоналістів до Укр. Національного Конгресу:

„Відносно так зв. „Всеукр. Нац. Конгресу“, пропагованого угодовецькими партіями під Польщею, враз із їхніми однодумцями в Європі й за океаном, якого ціллю в створити „Всеукраїнський Провід“, Конгрес звертає увагу українського суспільства на наступне: „1. На цьому конгресі будуть заступлені виключно представники угодовецьких партій. 2. „Всенациональний Український Провід“, створений при цих умовах, може висловлювати лише становище угодовців у національній справі і може бути й буде тільки зряддям ворогів, якого вони вживають для поборювання державницьких змагань української нації, особливо на міжнародньому ґрунті, як досі використовує Польща т. зв. Уряд. УНР.“

З приводу наведених думок українських гетманців і націоналістів можемо ствердити, що вони не визначаються серйозністю і можуть служити лише для характеристики методів діяльності самих цих організацій.

Твердження націоналістів, що, мовляв, на Конгресі будуть заступлені виключно представники угодових партій — це не що інше, як інсинуації, які, на жаль, увійшли й у резолюції їхнього конгресу. Вступати в дискусію з людьми, що вживають методів, випозичених від більшовиків і фашистів („треба викликати в масах найгірші підозріння на свого противника“ — писав колись Ленін), не

має ніякої рації. Преса ОУН всіх, що стоять поза їхньою партією, називає „угодовцями“, „заподанцями“, тощо.

Щодо пропонованого гетманцями „принципу авторитету“, то, само собою, українські монархісти вже мають свій авторитет в особі п. Павла Скоропадського і йому хотіли б підпорядкувати весь український рух. Тим то дивно звучить напад гетманців на Конгрес, що він неначе хоче „накинути свій провід іншим“. Укр. Нац. „Конгрес має будувати свою працю на основі добровільного порозуміння всіх його складових елементів. Якраз навпаки: гетманці намагаються всіма силами накинути свій провід іншим. Оскільки гетманці бачать, що Конгрес не буде визнавати авторитетів без дійсних заслуг для українського народу, то вони стають в позу ображених „нечемною поведінкою“. Констатуємо, що ні одна політична група, що бере участь в підготовній праці Конгресу, не вимагає від інших груп, щоб вони визнавали „принцип авторитету“, не домагається, щоб вони поклонилися перед носієм цього „авторитету“ — тою чи іншою особою. Тільки гетманці не хочуть зрозуміти такої своєї нечемности супроти цілої справи Нац. Конгресу.

Можемо заспокоїти пп. націоналістів, гетманців і інших прихильників своїх загумінкових „проводів“ та „авторитетів“: Український Національний Конгрес не буде гратись творенням „проводів“ та „урядів“.

Наше завдання скромніше й реальніше: ми хочемо досягнути певного порозуміння між активними політичними українськими групами. Підчас теперішнього нашого розбиття вже й той сам факт, що різні українські угруповання погодилися сісти за одним столом для обговорення найпекучіших справ свого поневоленого народу, в великим кроком наперед. Щоб ліквідувати цей гідний жалю стан української дійсности, треба багато упертої, систематичної праці. І ми не заплющуємо очей перед труднощами.

Але над проблемою консолідації українських сил слід кожному українцеві поважно подумати. Треба, нарешті, закинути групову демагогію найнижчого сорту, що велить декому кидати болотом на всіх, що не хочуть дивитися на світ тільки з його дзвіниці.

Львівська конференція українських політичних партій в справі скликання Українського Національного Конгресу.

В дні 24.—28. XII. 1934 р. у Львові відбулася конференція представників українських політичних партій у складі 4-х партій від Західньо-Українських Земель (УНДО, Укр. Соц.-Рад. Партія, Укр. Соц.-Дем. Партія, Укр. Народна Обнова) і 3-х партій в Великій Україні (Укр. Рад.-Дем. Партія, Укр. Партія Соц.-Рев., Укр. Соц.-Дем. Роб. Партія). Від поодиноких партій в конференції взяли участь: від УНДО: Д. Левицький, В. Мудрий, О. Луцький, М. Рудницька і Л. Макарушка; від УСРП: М. Стахів, М. Вахнюк, М. Матчак і О. Навроцький, від УСДП: Л. Ганкевич, В. Старосольський, В. Темницький, І. Кнасниця і П. Буняк; від УНО: О. Назарук, С. Годонаний, Р. Гайдук, І. Дубак і Е. Томашевський; від УРД: К. Мацівнич; від УПСР: Н. Григорійв і від УСДРП: І. Мазепа. Конференція була скликана з ініціативи Української Парламентарної Репрезентації УНДО.

Постанова про скликання Конгресу. Після обговорення сучасної ситуації, Конференція ухвалила скликати Всеукраїнський Національний Конгрес з метою координації діяльності українських організованих сил для захисту життєвих інтересів української нації. Конкретно Конгрес мав завдання:

- 1) проголосити волю українського народу до відновлення української держави;
- 2) знажити становище української нації на всіх українських землях;
- 3) утворити Національний Комітет для перенедення конкретних політичних завдань загально-національного значіння;
- 4) координувати на міжнародньому терені акцію заступлених на Конгресі груп та організувати спільну інформацію про українську справу;
- 5) утворити Український Національний Фонд;
- 6) обміркувати інші загально-національні справи.

Склад Конгресу. В Конгресі мають взяти участь політичні партії і громадські чинники, які:

- 1) стоять на становищі, що український нарід може досягнути забезпечення свого всебічного національного розвитку тільки у своїй самостійній державі;
- 2) визнають засади єдності української нації, соборності української держави та вважають, що відновлення української держави з її історичною столицею в Києві мусить прийти в наслідок збірних зусиль національно-свідомих сил усіх українських земель;
- 3) визнають, що українська держава мав бути організована як правова держава з постійною і послідовною участю народу в законодавстві та урядуванні, з гарантією громадянських прав, а саме, політичної рівності всіх громадян, їх особистої, політичної та релігійної свободи, свободи преси й організації, виключаючи насильство одних клас, груп і станів над іншими і всякий терор, як засіб державного урядування і політичної боротьби. Щодо майбутнього політичного ладу і форми влади, кожна партія обстоює свою програму.

Конкретно, в Конгресі мають взяти участь:

- 1) представники політичних партій та організацій;
- 2) представники громадських організацій, що стоять на засадах самостійности, соборности та правого характеру української держави;
- 3) послы до законодавчих установ від тих політичних партій, що візьмуть участь у Конгресі;
- 4) члени Центральної Ради, Трудового Конгресу і Національної Ради Галичини, що стоять на засадах скликання Конгресу і окремі визначні діячі з різних ділянок національного життя, на підставі окремої постанови Підготовчого Конгресового Комітету.

Підготовчий Конгресовий Комітет. Для підготовки Конгресу Конференція покликала до життя Підготовчий Конгресовий Комітет, що територіяльно складається з двох відділів: а) Львівського — з представників тих 4-х краєвих політичних партій, що брали участь у львівській конференції, і б) Закордонного — з представників 3-х надніпрянських політичних партій, що брали участь у львівській конференції. Львівський Підготовчий Комітет мав організувати участь у Конгресі представників українського громадянства від Західньо-Українських земель та від еміграції в Америці, а Закордонний Відділ Підготовчого Комітету повинен те саме зробити серед української еміграції в Європі та Азії.

В разі прийняття якої-небудь нової партії до участі в Конгресі, партія та делегує свого представника до Підготовчого Комітету. Підчас нарад конференції була прийнята до участі в Конгресі і в Підготовчому Комітеті Українська Національна Партія з Буковини на підставі одержаної від цієї партії писемної заяви, в якій зазначалося, що партія приведується до всіх постанов конференції.

Конференція уповноважила Підготовчий Комітет вирішити всі неполаджені справи, що стоять у зв'язку з Конгресом. Всі справи, що торкаються підготовки до Конгресу, а рівно ж справи, що будуть предкдані і розв'язані на Конгресі, мають бути вирішені шляхом взаємного порозуміння між обома відділами — Львівським і Закордонним — Підготовчого Комітету.

Український Національний Комітет. Згідно з постановою конференції, Конгрес мав вибрати Національний Комітет, що повинен стояти на сторожі програмових засад, ухвалених Конгресом. Розроблення статуту Національного Комітету доручено Підготовчому Комітетові для предлошення Конгресові.

Конгресовий Фонд. Конференція ухвалила утворити Конгресовий Національний Фонд, що мав складатися з датків усіх українських громадян у цілому світі. Організація цієї справи, а також розроблення статуту постійного Нац. Фонду доручені Підготовчому Комітетові.

Про час і місце скликання Конгресу доручено вирішити Підготовчому Комітетові.

II. Конференція Підготовчого Комітету.

В днях 15.—16. червня 1935 р. відбулася II. Конференція П. К. Комітету, в якій взяли участь представники 3-х партій від Західньо-Українських Земель, а саме: від УНДО: З. Пеленський і Л. Макарушка; від УНО: О. Назарук і від УСРП: М. Стахів (з інформаційною метою) і 3-х партій в Великій Україні: Н. Григорій від УПСР, І. Мазепа від УСДРП і К. Мацієвич від УРДП. Після звіту про діяльність обох відділів — Львівського і Закордонного — Підготовчого Конгресового Комітету, Конференцією була переведена така праця:

а) передискутовано програмний зміст Нац. Конгресу, намічено головні теми рефератів та затверджено відповідні Комісії при Підготовчому Комітеті для їх підготовки;

б) сформульовано головні тези конгресового маніфесту і доручено обом відділам ПКК-ту скласти остаточний проєкт;

в) передискутовано проєкт статуту Українського Національного Комітету і вирішено, що остаточна його редакція має бути зроблена після порозуміння з організаціями, що належать до ПКК-ту;

г) вислухана і позитивно вирішена заява Союзу Українських Самостійників у Канаді про участь цієї організації в Конгресі і в ПКК-ті. В розвиток постанов Львівської конференції ухвалено, що кожна політична партія має право вислати на Конгрес до 5 (пять) своїх представників.

Кожний делегат має дістати перед виїздом на Конгрес: 1) запрошення на Конгрес, 2) текст маніфесту, 3) проєкт резолюції про становище на українських землях, 4) тези Львівської конференції і 5) бланк заяви, яку має підписати.

Поповнення Підготовчого Конгресового Комітету. На внесення представників Закордонного Відділу ПКК-ту, в справі поповнення ПКК-ту представниками організованого позапартійного громадянства постановлено:

1) З огляду на особливі умови життя української еміграції, Конференція погодилася з тим, щоб Закордонний Відділ ПКК-ту кооптував на персональній засаді 4 особи до свого складу, а тим однак застереженням, щоб кооптовані особи репрезентували поодинокі організовані ділянки національного життя на еміграції.

2) Кооптація має перевестись за згодою Львівського Відділу ПКК-ту, на час до скликання Національного Конгресу.

3) В разі потреби кооптації нових членів до Львівського Відділу ПКК-ту, останній має це перевести в порозумінні з Закордонним Відділом ПКК-ту.

4) Всі кооптовані особи писемно зобов'язуються прийняти всі постанови Львівської і цієї конференції, а також усі дальші постанови і правила діяльності ПКК-ту.

5) Окремі особи, як фахівці з поодиноких ділянок громадського життя, можуть входити до складу окремих комісій при ПКК, що підготують матеріяли для ПКК-ту; в комісіях ці особи мають рішачий голос.

Термін і місце скликання Конгресу. Ідучи на зустріч домаганням різних організацій, особливо заморських, вирішено пересунути термін скликання Конгресу на початок 1936 року.

Конференція ухвалила, що Конгрес має відбутися у Швейцарії. Коли б однак з фінансових причин було це неможливе, то в іншій нейтральній державі центральної Європи

Львівський Відділ Підготовчого Конгресового Комітету.

Склад. До складу Львівського Відділу ПКК-ту до початку літа входили представники 4-х краєвих партій: Д. Левицький від УНДО, О. Назарук від УНО, М. Стахів від Соц.-Радик. Партії і В. Старосольський від Партії Соц.-Демократів. Склад Львівського Комітету після літніх ферій ще остаточно не встановлений внаслідок розбіжностей, що виникли поміж окремими політичними угрупованнями на ґрунті внутрішньої політики в Краю. К-т почав свою діяльність у січні 1935 р.

Нав'язання зв'язку з укр. організаціями в Європі й Америці. На початку своєї діяльності К-т вжив заходів для нав'язання зв'язку та організації підготовчої конгресової праці серед укр. організацій в Європі й Америці. З цією метою К-т ще на початку лютого м. р. розіслав, разом з інформаційним комунікатом, запрошення про участь в підготовчій конгресовій праці до всіх укр. політичних партій на Буковині, в Бессарабії й на Закарпатті, а також до організацій української еміграції в Америці (Злучені Держави Півн. Америки, Канада, Аргентина, Бразилія, Парагвай й Уругвай). В своєму листі до організацій в Америці К-т між іншим зазначив, що не має докладних відомостей про розміщення української еміграції поза Європою, тому звертається з проханням до всіх американських організацій, щоб подали йому точніші списки, назви та адреси тих організацій української еміграції в Америці, які

належало б запросити до підготовчої конгресової праці й до участі в самому Конгресі.

Комісії при Комітеті. По вислці інформацій та запрошень до українських організацій в Європі й Америці, Комітет приступив до утворення окремих комісій з метою ближчого обговорення всіх тих справ, що зв'язані з Конгресом. Комітет вирішив організувати три Комісії:

1) Програмово-революційну — для встановлення порядку денного Конгресу, намічення тем та виготовлення рефератів, підготовки проєктів маніфесту, резолюцій та постанов Конгресу тощо;

2) Організаційну — для обговорення справ, що торкаються складу та місця Конгресу, а також порядку ведення самих конгресових нарад і

3) Фінансову — для: а) намічення плану та способу переведення збірки на Конгресовий Фонд як у Краю, так і на еміграції; б) встановлення розміру конгресового датку й в) обчислення коштів на Конгрес.

Комітет ухвалив такий правильник для Комісій:

1) Предсідником Комісії в по черзі, змінюючись щомісяця, в поазбучному порядку, кожний з членів комісії.

2) Комісія вибирає сталого референта, який підготує проєкти на засідання Комісії й реферує проєкти, згл. рішення Комісії, на засі-

даннях Підготовного Конгрес. Комітету для остаточного їх затвердження.

3) На Комісії мають усі члени рівні голоси, рішає більшість голосів. Всі внески меншости мають бути рівно ж представлені Підготовному Конгресовому Комітетові.

4) Поватим обов'язують Комісію всі правила й обонязки, які в звичайно прийняті для комісійних праць.

Проект представництва на Конгресі від громадських чинників. Для організації представництва на Конгресі від громадських чинників у Краю Комітет ухвалив провізоричний проєкт, згідно в яким делегати на Конгрес мають бути запрошені ПКК-гом від поодиноких ділянок національного життя в Краю, але на персональній засаді, а не від тих чи інших поодиноких установ чи організацій. Основи цього проєкту в такі:

Господарське життя:

Кооперативний, торговельний і промисловий світ	5 мандатів
Приватно-торговельний і промисловий світ	2 "
Фінансова ділянка	2 "

Культурне життя:

Загальна народна освіта	3 "
Передшкільна й шкільна освіта	2 "
Науковий світ	2 "
Сільсько-господарська освіта	2 "
Боротьба з нікотину й алькоголем	2 "
Мистецтво:	
а) Театральне	1 "
б) Малярське	1 "
в) Музеї	2 "
Музичний світ	2 "
Релігійне життя:	
Греко-католицька Церква	3 "
Православна Церква	3 "
Фізичне виховання:	
Спортовий Союз, Соклд, Т-во Луг, Каменярі — по 2 мандати	8 "
Представництво поодиноких станів:	
адвокати, інженери, лікарі, ремісники, приватні службонці, всі по два мандати	10 "
б. учасники вивольних змагань	3 "
Разом	53 мандати

3 діяльності Закордонного Відділу Підготовного Конгресового Комітету.

Склад Закорд. Відділу ПКК такий: три представники від політичних партій: Н. Григорійв від соц.-рев., І. Мазепа від соц.-дем. і К. Мацівнич від рад.-дем.; два представники від організованого позапартійного громадянства: С. Русова і М. Сланський, кооптовані вгідно в постановою II. Конференції ПКК, і секретаріат: секретар В. Приходько, скарбник Ю. Добрилонський і помічник секретаря В. Васюк. Спочатку до Комітету входив також В. Садовський, який, на його ваяву у черві 1935 р., вийшов із Комітету. До складу Закорд. Відділу ПКК ще мають бути кооптовані дві особи вгідно в зазначеною постановою II. Конференції пленума ПКК. Окрім зазначених політичних партій, зголосилася до участі в ПКК-ті Україська Північно-Кавказька політична Організація. Підготовний Комітет не міг вирішити цієї справи повитинно, тому що ця організація покищо не мав всіх тих даних, які встановлено Львівською Конференцією для прийняття нових членів ПКК-ту. Але бажаючи навязати тісніший контакт з українською еміграцією з Північного Кавказу, ПКК ухвалив персонально кооптувати до секретаріяту ПКК члена зазначеної організації інж. В. Васюка.

Українські гетьманці, прихильники Скоропадського, в справі своїй неучасті в Конгресі прислали до ПКК-ту таку ваяву:

„До Підгот. Конгр. К-ту у Львові, копія“ Філії Комітету закордоном.

Цим стверджую одержання В. листа в дня 1. IV. 1935 р., адресованого до президії Укр. Союзу Хліборобів Державників. Дякую в імени нашої організації за запросини до участі в Конгресі та в конгресових підготовних працях. По суті В. листа подаю до В. відома слід. вяснення:

1) УСХД єсть одною з організацій, що стоять на принципах монархічної гетьманської ідеології і в своїй зовнішній діяльності об'єднані спільним провідом Гетьманської Управи, спільним ідеологічно-контролюючим органом — Радою Присяжних і спільним авторитетом Ясновельможного Пана Гетьмана. Тому УСХД не може сепаратно дати відповідь на В. лист. Коли

ж Підгот. К-т мав би на думці запросити об'єднані в Гетьманському Русі організації, то йому належить звернутись до нашого центр. органу — Гетьманської Управи.

2) Ще до того, як Ви вивісли В. ласканого листа до нас, а саме 20. III. 1935 р., Гетьманська Управа прийняла постанову, текст якої до цього долучаю, що нею питання участі об'єднаного Гетьман. Руху в проєктованім Конгресі рішавтєся негативно при даних передумонах.

3) Коли б Ви бажали одержати ще від нашої організації якісь ширші вяснення в цій справі, то такі може дати у Львові п. N. 1 в Празі п. N. N.

11. IV. 1935. Голова Ради Присяжних УСХД (підпис)“.

Діяльність Комітету почалася 28. січня 1935. За цей час відбулося 34 засідання Комітету. Одним з перших кроків діяльності Комітету було влаштування, 31. січня, сходин представників ширшого українського громадянства, на яких учасники Львівської Конференції — Н. Григорійв, І. Мазепа і К. Мацівнич — поділилися своїми вражіннями з конференції. Для інформації українського громадянства в інших країнах Комітетом був виготовлений окремий інформаційний комунікат і розісланий до всіх головних осередків української еміграції в Європі та Авії.

Згідно в постановою Львівської конференції, Закорд. Відділ ПКК мав такі головніші завдання:

1) встановити зв'язок та організувати участь у Конгресі представників усіх головніших осередків української еміграції в Європі та Авії; 2) організувати збір конгресового датку в зазначених країнах і

3) встановити, в порозумінні з Львівським Комітетом, порядок денний Конгресу, а також виготовити реферати і текст усіх резолюцій та постанов Конгресу.

Міжорганізаційні Конгресові Комітети і конгресовий даток. Для кращого виконання зазначених завдань, Підгот. Комітет вирішив притягти до активної участі в підготовній конгресовій праці ширші кола українського гро-

мадянства. З цією метою Комітет постановив утворити Міжорганізаційні Конгресові Комітети в поодиноких країнах, де в українські емігранти, і цим Комітетам доручити передедення роботи на місцях в справі підготовки Конгресу. Разом з цим Комітет встановив одноразовий конгресовий даток в розмірі не менше 5 Кч (4 фр. франц., 1 зл. пол.) від кожного члена української еміграції, доручивши збирання цього датку завзначеним Міжорганізаційним Комітетам в поодиноких країнах.

Конкретний план для переведення цих завдань був сформульований в окремій інструкції, прийнятій К-гом 24. IV. 1935. Текст цієї інструкції подаємо нижче. Ця інструкція, разом з завзначеним вище інформаційним комунікагом, були розіслані до всіх еміграційних організацій у Європі та в Авії, в супроводі листа такого змісту:

«Високоповажаний Пане! Підготовний Конгресовий Комітет Закордоном, надсилаючи при цім комунікат ч. 1, а також інструкцію про делегатів на В. Н. Конгрес та встановлення податку на конгресовий фонд од української еміграції, мав шану звернутись до Вас із наступним проханням:

1. Скликати, по можливості, не пізніше двох тижнів по одержанні цього листа, Нарату в представників українських громадських організацій та установ, що приймають політичну платформу, на якій скликається Всеукраїнський Національний Конгрес, для утворення Міжорганізаційного Конгресового Комітету, який, вгідно в інструкцію, що при цім надсилається, мав би взяти на себе загальне керування підготовною працею для скликання В. Н. Конгресу серед української еміграції у вашій країні.

2. Надіслати на адресу Підготовного Конгресового Комітету інформації про загальну кількість української еміграції у вашій країні та про те, в яких організаціях вона об'єднана, в завзначенням приблизної кількості членів для кожної поодинокі організації та їх адреси.

3. Надіслати прізвища та адреси всіх членів Центральної Ради, Трудового Конгресу і Національної Ради Галичини, що мешкають у вашій країні, як емігранти й стоять на засадах скликання Конгресу та відповідають усім іншим вимогам участі в Конгресі.

Підготовний Конгресовий Комітет прохав Вас не відмовити повідомити його про наслідки Ваших заходів у справі створення Міжорганізаційного Конгресового Комітету у вашій країні, а також, по можливості, в короткому часі надіслати вгадані вище інформації про українську еміграцію.

Підготовний Конгресовий Комітет».

Комісії при ПКК. Покінчивши в загальним планом організації підготовної праці серед української еміграції в різних країнах, Комітет зайнявся справою підготовки програмового змісту Конгресу, тобто встановлення порядку денного Конгресу, виготовлення рефератів, проєктів резолюцій і т. п. Вважаючи, що і в цій справі необхідна допомога ширшого громадянства, Комітет ухвалив організувати 4 фахові комісії при К-ті, в участю компетентних представників українського громадянства.

Правильник для комісій. Комітет ухвалив такий правильник для комісій:

Установчі збори комісії скликаються ПКК-том шляхом ровіслання писемних запрошень до цених осіб.

Комісії працюють для виконання завдань, означених ПКК-том. В разі ровходження думок між поодинокими членами комісії по тих чи інших питаннях, комісія передає свої висновки ПКК-тові, в завзначенням цих окремих думок.

Комісії мають консультативний характер. Вони мають завдання підготувати доклади і взагалі відповідні матеріали для виконання завдань, що намічені для поодинокі комісій.

Крім запрошених членів комісій, на їх засіданнях можуть брати участь також члени ПКК-ту. Далше поширення складу комісії можливе в ініціативи ПКК-ту або по ініціативи самих комісій і за згодою КК-ту.

Кожна комісія обирає з свого складу голову, його заступника та секретаря. Рішення комісії приймаються більшістю голосів.

При вирішенні фахових питань, представники комісій, в разі потреби, беруть участь у засіданнях ПКК-ту.

До складу окремих комісій Комітет запросив таких осіб:

1) Політична комісія (для виготовлення основного реферату та реферату про становище на українських землях, а також проєктів маніфесту і резолюції до них): А. Макаренко, М. Славінський, П. Феденко, Л. Шрамченко, К. Плохий.

2) Організаційна — (для виготовлення проєкту статутів Національного Комітету, Національного Суду Чести і Українського Інформаційного Бюро закордоном): Л. Бич, О. Гайманівський, О. Ковлонський, І. Паливода, А. Яковлів.

3) Фінансово-господарська — (Проєкт статуту Національного Фонду, Національний Банк, еміграція і розселення): М. Добриловський, В. Іваніс, І. Кабачків, Б. Мартос, В. Садовський, Л. Шрамченко, М. Тренет.

4) Культурно-освітня — (Проблема Українського Університету і високого шкільництва взагалі, українські загально-національні просвітні центри: Т-во ім. Шевченка, Музей Визвольної Боротьби, Бібліотека ім. С. Петлюри, Інститут ім. Петра Могили й інш.): Ю. Архипів, Л. Білецький, О. І. Бочконський, Є. Вировий, А. Жинотко, О. Іванів, Д. Іващенко, Г. Омельченко, В. Петрів, В. Саліцький, Ст. Смаль-Стоцький, Ф. Шнець.

Цей основний склад комісії мав бути доповнений запрошенням ще інших осіб.

Установчі збори для організації комісії відбулися 28. V. 1935. На ці збори Комітет запросив усіх членів комісії. Після вступного інформаційного докладу, виготовленого представником К-ту, відбулося уконститування поодинокі комісії.

Подорож членів Комітету до Брна і Братислави. В днях 15.-16. VI. 1935 члени К-ту Н. Григорій, І. Маєпа і К. Мацівнич виїждили для участі в II. Конференції ПКК. Ця подорож була використана ними для навизання безпосереднього звязку з окремими осередками української еміграції в ЧСР. З цією метою І. Маєпа та К. Мацівнич відбули інформаційну нараду в Брні, а Н. Григорій заїздив для інформації української колонії в Братиславі.

Після літніх ферій Комітет вирішив звернути особливу увагу: а) на прискорення загальної конгресової підготовки в поодинокі країнах і б) на урухомлення фахових комісій при К-ті.

Індивідуальний лист ПКК. На початку грудня К-тет звернувся до окремих визначні-

ших українських громадян з листовним проханням: 1) надіслати свої уваги в справі порядку денного Конгресу і 2) допомогти ПКК-ту матеріально надсилкою пожертв в Загальний Конгресовий Фонд.

Відомости про Міжорганізаційні Конгресові Комітети в різних країнах буде подано в слідуєчому числі „Конгр. Вістнику“.

Інструкції та матеріали.

Інструкція Підготовчого Конгресового Комітету Закордоном про делегації на В. Н. Конгрес та встановлення податку на Конгресовий Фонд від української еміграції в Європі та Азії.

I. Міжорганізаційні Конгресові Комітети.

1. На пропозицію Підготовчого Конгресового Комітету Закордоном, у кожній окремій країні (державі) скликається особами, уповноваженими на те Підготовчим Конгресовим Комітетом, нарада з представників українських громадських організацій та установ для утворення Міжорганізаційного Конгресового Комітету, що має взяти на себе виконання завдань в справі підготовчої праці до В. Н. Конгресу серед української еміграції в даній країні.
2. В тих випадках, коли скликана в тій чи іншій країні Міжорганізаційна Нарада не приведе до порозуміння щодо утворення окремого Міжорганізаційного Конгресового Комітету, Підготовчий Конгресовий Комітет вступає у безпосередні зносини з поодинокими організаціями в даній країні, призначаючи, крім того, свого уповноваженого до цієї країни.
3. У тих країнах, де існує лише одна українська організація, функції Міжорганізаційного Конгресового Комітету бере на себе керуючий орган цієї організації.
4. Міжорганізаційний Конгресовий Комітет тієї чи іншої країни має своїм завданням:
 - а) організувати намічення делегатів на Конгрес від організованого українського громадянства в даній країні і добути кошти для посилки цих делегатів на Конгрес;
 - б) керувати в даній країні справою збирання окремого податку на Конгресовий Фонд;
 - в) подавати до відомо місцевого українського громадянства всі ті інформації, інструкції та зарядження, які Міжорганізаційний Комітет буде одержувати від Підготовчого Конгресового Комітету і, в згоді з директивами останнього, взагалі дбати про найкращу підготовку Конгресу, як важливого і відповідального виступу Української Нації перед світом.
5. Для виконання всіх зазначених завдань, Міжорганізаційний Комітет повинен увійти в контакт з усіма осередками української еміграції в даній країні.
6. Всі непорозуміння, що можуть виникнути між поодинокими організаціями та Міжорганізаційним Комітетом тієї чи іншої країни, вирішує Підготовчий Конгресовий Комітет.

II. Делегати на Конгрес.

7. Намічення делегатів на Конгрес, а також фінансування їх подорожі та збір податку на Загальний Конгресовий Фонд, мають відбуватись по такій схемі:
 - а) Українські емігранти, що мешкають в різних країнах (державях) З. Європи та Азії, посилають своїх делегатів на Конгрес, виходячи із загальної кількості української еміграції в даній країні, а саме:

держави, де мешкає українських емігрантів до 500 ч., мають право посилати 1 делегата, від 500 до 1000 — 2-х делегатів і далі, понерх 1000 чол., від кожної нової тисячі по 1 делегату. Конкретно мають право посилати: Польща — 10, Франція — 8, Чехословаччина — 5, Румунія — 3, Німеччина, Австрія, Болгарія, Югославія, Манджуко — по 2, Бельгія, Італія, Швейцарія, Англія, Фінляндія, Латвія, Естонія, Литва, Туреччина, Китай — по одному, разом 46 делегатів.

- б) Підготовчий Конгресовий Комітет має право зменшити або збільшити зазначене число делегатів у залежності від отримання точніших даних про кількість української еміграції в поодиноких державах.
- в) Намічення делегатів у кожній країні відбувається тим способом, що Міжорганізаційний Комітет, по переведенні анкети щодо кандидатур по всіх осередках еміграції, скликає Конференцію з представників всіх громадських організацій та колоній в даній країні, яка й намічає таємним голосуванням відповідну кількість делегатів на Конгрес.
- г) В тих місцевостях поодиноких держав, де українські емігранти не в'єднані в якихось організаціях, вони можуть утворити Місцевий Комітет, скласти список емігрантів, що мешкають в їхнім районі, і взяти участь у Конференції через свого представника.
- д) Українська еміграція з кожної держави посилає своїх делегатів власним коштом. Розкладку грошей і збір їх серед еміграції переводить Міжорганізаційний Комітет при допомозі місцевих організацій та колоній.

Примітка. Окремі організації загальногромадського чи професійного характеру можуть, за згодою Підготовчого Комітету, не брати участі в загальному наміченні делегатів, а послати свого делегата на Конгрес власними коштами.

- е) Намічення делегатів на Конгрес поступає на затвердження Підготовчого Конгресового Комітету, в порядку, ухваленому Львівською Конференцією. Всі непорозуміння в справі намічення делегатів вирішуються Підготовчим Конгресовим Комітетом.
- ж) Політичні партії посилають своїх делегатів на Конгрес, а також своїх послів до законодавчих установ власним коштом. Члени Центральної Ради, Трудового Конгресу і Національної Ради Галичини запрошують-

ся на Конгрес П. К. Комітетом і ідуть власним коштом.

III. Конгресовий Фонд.

- а) Незалежно від видатків на посилку делегатів на Конгрес, що має взяти на себе само організоване громадянство, — для покриття загальних витрат на скликання Конгресу встановлюється окремий однаковий даток на Загальний Конгресовий Фонд, в розмірі не менше 5- корон чеських (4 франки франц., 1 злотий пол.) від кожного члена української еміграції.
- б) Збиранням податку на Загальний Конгресовий Фонд надають у кожній державі Міжорганізаційні Комітети. Вони встановлюють порядок збирання податку, в залежності від місцевих обставин, доручаючи цю справу керуючим органам поодиноких організацій чи колоній.
- в) Зібрані суми Загального Конгресового Фонду окремі організації чи колонії надсилають кожного місяця Міжорганізацій-

ним Комітетам, а ці останні Підготовному Конгресовому Комітету в Празі.

- г) Із зібраних сум загального Конгресового податку Міжорганізаційні Комітети відраховують на місцеві видатки, зв'язані з Конгресом, 20%.
 - д) За всі зібрані і витрачені суми в зв'язку з Конгресом має бути даний звіт, а саме — окремі організації та колонії подають звіт відповідним Міжорганізаційним Комітетам, Підготовному Конгресовому Комітету, а цей останній подає генеральний звіт Всеукраїнському Національному Конгресові.
8. Підготовний Конгресовий Комітет, в разі потреби, видає доповнення до цієї інструкції, а також відповідні вказівки та роз'яснення.

Підготовний Конгресовий Комітет Закардоню: члени Комітету: *Н. Григорій, І. Мазепа, К. Мацієвич, О. Русова, В. Садовський*; Секретаріат Комітету: *В. Приходько, В. Васюк*.
24. IV. 1935.

Інструкція Міжорганізаційного Конгресового Комітету в ЧСР про порядок збирання загального конгресового датку серед української еміграції в Ч. С. Р.

1. Згідно з постановою Підготовного Конгресового Комітету Закардоню, конгресовий даток з українських емігрантів складається з двох частин. а) загального конгресового датку для покриття загальних витрат на скликання Конгресу і б) конгресового датку на посилку делегатів на Конгрес від організованого громадянства даної країни.
2. Загальний конгресовий даток встановлено в розмірі не менше 5 Кч від кожного члена української еміграції, не виключаючи й тих, що прийняли яке-небудь громадянство. Розмір датку для посилки делегатів на Конгрес від українських емігрантів у ЧСР буде встановлений додатково після точнішого з'ясування загальної кількості українських емігрантів у ЧСР, що візьмуть участь в конгресовій акції та після остаточного встановлення Підгот. Кон. Комітетом місця скликання Конгресу.
3. Збирання конгресового датку обох зазначених категорій в межах ЧСР переводиться під загальним керуванням Міжорган. Кон. Комітету в ЧСР і лише на квитанційні книжки, видані цим Комітетом.
4. В межах поодиноких організацій збирання датків переводять упрямі цих організацій, які із зібраних сум одраховують 10% на свої місцеві видатки, зв'язані з підготовною конгресовою акцією, а решту надсилають наkonto Міжорганізаційного Кон. К-ту в Празі разом із списком тих осіб, що внесли свій даток.
Примітка: В тих організаціях, члени яких мешкають в різних місцевостях, ці останні

можуть свій даток вислати безпосередньо наkonto Між. Кон. К-ту, повідомивши про це упрямі своєї організації і Між. Кон. Комітет.

5. Особи, що належать до кількох організацій, платять свій даток лише по якій-небудь одній організації.
6. Українські емігранти, що не належать до жадних організацій, можуть взяти участь в підготовній конгресовій праці одним із слідуєчих двох способів:
 - а) спільно з іншими неорганізованими емігрантами утворити для даної колонії чи району Місцевий Комітет, який на підставі переведеного списку членів колонії збирає з них загальний конгресовий даток, керуючись §§ 314 цієї інструкції, й бере участь у виборах делегатів на Конгрес на Загальній Кон. Конференції в ЧСР.
 - б) вислати свій даток безпосередньо наkonto Міжорганізаційного Конгресового Комітету в ЧСР.
7. Участь у виборі делегатів на Конгрес беруть лише ті особи, що внесли свій конгресовий даток.
8. За всі зібрані та витрачені суми із загального конгресового датку окремі організації та Місцеві Комітети подають звіт М. К. К-ту в ЧСР, який після перевірки звіту Ревізійною Комісією, подає його Підготовному Конгресовому Комітету.

За Міжорганізаційний Конгресовий Комітет у ЧСР президія: *Г. Доскош, І. Мірний, І. Паливола, П. Феденко*.
11. VI. 1935.

Відозва Міжорганізаційного Конгресового Комітету в ЧСР до української еміграції в ЧСР.

Міжорганізаційний Конгресовий Комітет, утворений на сходинах 22-х українських громадських організацій в ЧСР у Празі 16. травня 1935 р., звертається до тих організацій, що вже беруть участь у Комітеті, до тих організацій, що ще не приступили до Комітету та до всіх

українців-емігрантів у ЧСР з цим закликом: В небувало тяжких умовах доводиться жити українському народові на всіх його землях; в цілім світі бачимо такі міжнародні відносини, що можуть поставити український народ перед новим історичним іспитом.

Дотеперішній досвід української боротьби за свободу показує, що наш народ для свого визволення та для охорони свого фізичного існування перед новими небезпеками може покладатися в першу чергу й головне на свої власні організовані сили. Тільки те, що збудуємо самі, власною силою, будемо твердо мати в своїх руках.

Міжорганізаційний Конгресовий Комітет в того погляду, що ніяка українська політична група не може сама виявляти й репрезентувати цілої волі й бажань українського народу; кожна група творить тільки частину волі та вступає лише частину інтересів українського народу.

Конференція українських політичних партій в грудні 1934 р. у Львові показала, що прийшов час, коли українські політично організовані угруповання можуть і мусять солідарно зійтися на певних загальних засадах розуміння ідеалів і змагань українського народу. Ці засади такі: державна самостійність України, соборність української нації та правовий устрій майбутньої незалежної України.

На згаданій Конференції політичних українських партій у Львові утворено Підготовчий Комітет для скликання Всеукраїнського Національного Конгресу. До участі у ВУНК Підготовчий Комітет кличе також нас, українських емігрантів в ЧСР. Утворений в ініціативи Підготовчого Конгресового Комітету Міжорганізаційний Комітет в ЧСР приступив до своєї роботи.

Українці! Від нашої свідомої та організованої діяльності залежить, щоб українська еміграція в ЧСР взяла належну участь у великій ділі — у Всеукраїнським Національним Конгресі. Цей Конгрес мав подбати про в'єднання й зміцнення волі українського народу для оборони права й свободи нашої поневоленої нації.

Міжорганізаційний Конгресовий Комітет у ЧСР звертається до всіх українських організацій, що згоджуються з проголошеними засадами Всеукраїнського Національного Конгресу, із закликом:

1. негайно подати Комітетові повні списки членів своїх організацій;

2. Приступити до збірки конгресового датку на підставі інструкції, що разом з цим надсилається до поодиноких організацій.

В тих місцевостях ЧСР, де українські емігранти не об'єднані в будь-яких організаціях, вони можуть утворити Місцеві Комітети, скласти список емігрантів свого району й про несе повідомити Міжорганізаційний Конгресовий Комітет.

Після з'ясування загальної кількості українських емігрантів у ЧСР Міжорганізаційний Конгресовий Комітет скличе конференцію представників цих організацій в ЧСР для переведення вибору делегатів на Конгрес.

Громадяне! Час не жде. Виконаймо наш обов'язок перед народом!

Вороги нашої свободи не дремають. Вони сіють поміж українськими емігрантами всілякі провокаційні чутки й вигадки. Їхня ціль у тім, щоб розбити велике діло української політичної єдності, національної консолідації та всебічної організованості. Противники нашого визволення знають, що найлегше панувати над нами, коли ми будемо одні других ненавидіти і взаємно себе поборювати. Для того вони використовують деяких несвідомих українців, щоб внести роздори й розбрат в українське громадянство.

Українки і Українці! Не слухаймо ворогів української визвольної ідеї! Робімо своє діло, щоб наш Український Конгрес дійшовся й сказав своє слово перед українським народом і перед цілим світом.

Міжорганізаційний Конгресовий Комітет кличе усіх громадян у ЧСР до активної праці для справи ВУНК.

Збирайте конгресовий даток і пожертви на В. У. Н. К!

Пропагуйте ідею В. У. Н. Конгресу! Наш клич — в єдності сила!

За Міжорганізаційний Конгресовий Комітет у ЧСР президія: *Гр. Доскоц, І. Мірний, І. Павливода, П. Федечко.* Прага, 5. червня 1935 р.

O B S A H : 1. Od redakce. 2. Velké výročí. 3. K. Macijevyč. Centralní idea Kongresu. 4. I. Mazepa. Kongres a mezinárodní situace. 5. N. Hryhoryjiv. Sklad Nacionalního Kongresu. 6. M. Stupňevskij. Nová báze boje za osvobození. 7. S. Rusova. Nacionalní Kongres a ukrajinské ženy. 8. V. Prychoďko. Na jaké fondy se sebere Kongres. 9. Ozvěny tisku. 10.—14. Informace o přípravné práci ke svolání Kongresu.

Пожертви на Конгресовий Фонд і на фонд „Конгресового Вісника“ посилати на адресу скарбника Д-ра Ю. Добриловського: Praha-Vinohrady, Londýnská ul. 44. Czechoslovakia.

Листування посилати на адресу: „Vistnyk U. N. Kongresu“, Praha I., Bartolomejská 14, p. 84.

Ціна окремого числа „Вісника У. Н. Конгресу“:

Чехословаччина	3—	кч.	Франція	2—	фр.
Польща	0.60	зл.	Австрія	0.50	ш.
Румунія	20—	л.	Болгарія	10—	л.
Німеччина	0.40	м.	Зл. Держари П. А. і Канади	0.15	л.